

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 20 kr.
V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za 1/2 leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LI.

V Ljubljani, 11. avgusta 1899

List 32.

Tarbula.

Pripovedna pesem. Speval Janez Bilc.

II

Škof in mučenik.

(Dalje.)

V težke spone so vkovali,
V ječo temno odpeljali
Simeona mučenika,
Škofa blagega — svetnika.

Mož junaški ne zastoče,
Kri za križ preliti hoče;
Njemu ves se daroval je,
Ki za greh naš smrt prestal je.

Danes že je solnce milo
V tretjič za goré vtonilo,
V tretje zvezdic zlata čeda
Na temotno zemljo gleda.

V spanju tihem je narava,
Simeon le škof ne spava,
Z Bogom tesno združen čuje,
Njemu dušo izročuje.

Kar se vrata odklenila,
Deva v ječo je stopila;
V roki luči jej svetloba
Razjasnuje temo groba.

Deva, Tarbula je bila,
Škofu milo govorila:
Čeda, ki po Tebi joče,
Vdano Te pozdravlja, oče."

Simeon:

Kako mi prinašaš srečo?
In kako prišla si v ječo?
Jutri bom od nje se ločil,
Dan rešenja bo napočil.

Tarbula:

Tebe vzeli so sovragi,
Komu pustil si nas dragi?
Verniki so mene zbrali,
V ječo k Tebi me poslali.

Vero pustil je paganov
In pristopil v zbor kristjanov
Ječ čuvaj, saj že oblit je
V krstu svetem, greha umit je

On mi dal je v roko svečo,
Tvojo je odprl mi ječo
Prosim, meni zdaj povedi,
Kar naročaš verni čedi.

(Dalje prihodnjič.)

O kardinalu Francišku Schönbornu.

Dne 25. t. m. ob 3. uri zjutraj je umrl kardinal ter knez in nadškof Praški Francišek Schönborn v Falkenau-u, kjer je poprej birmoval. Kot nadškof Praški bil je legatus natus v češkem kraljestvu, in v škofijah Bamberg, Meissen in v Reznu. Bil je vrh tega odlikovan z redovi: Velikokrižnik Štefanovega reda, reda sv. Ivana in božjega groba; bil je papežev domači prelat in asistent ob papeškem prestolu, stalni kancelarij papeževih obojnih bogoslovskih fakultet praške univerze. Vsled teh dostojanstev je bil v tesni zvezi z rimsko stolico. Njemu kot starejšini izmed avstrijskih kardinalov je pristojalo predsedstvo v zboru in v odboru škofov; temu odboru je bil tajnik poprejšni knežskof ljubljanski in zdaj kardinal in nadškof goriški Jakob Missia. Kardinal Schönborn je škofovski zbor v Rimu zastopal. Dohajale so mu tudi listine papeževe in kurijalne, namenjene posameznim škofom. Kardinal Schönborn

born, ki se je odlikoval po izvrstni izreji, visoki učenosti in raznih djanskih krepostih in vrlinah je odgovarjal popolno vsem zahtevam, ki so se nanj stavile: bil je ves zavzet za svoj visoki poklic. Veščak v cerkvenih zadevah in posebnih razmerah je svojo nalogo izvrševal z veliko spretnostjo. Njemu gre posebna zasluga, da se je v zadnjih letih veliko koristnega v prid sv. cerkve izvršilo. Predenj pa je izdihnil svojo lepo dušo. obhajal je vizitacijo, kjer je birmoval, pridigoval, in katehizoval, kal smrti v sebi noseč. Umrli je kakor pravi vojak Kristov, pal je na bojnem polju svojega poklica, dal je kakor dober pastir svoje življenje za svoje ovce. Njegov spominj bo blagoslovljen.

* * *

Tu naj sledijo životopisne črtice in opis njegovega življenja in delovanja — v posnemo ne le duhovnikom, temveč tudi drugim kristijanom.

Kardinal Schönborn — Frančišek Pavlanski grof Schönborn, je bil porojen dne 24. januarja 1844 v Pragi. Stariši so mu bili grof Ervin Schönborn, ki je l. 1881 umrl, mati pa grofinja Brühl Kristina, ki še živi in se odlikuje po mnogih dušnih vrlinah.

Šolal se je v gimnaziji na Mali Strani v Pragi, kjer je l. 1863 dovršil gimnazijske študije ter maturo z odliko naredil. Ondi je bil takrat gimnazijski vodija Janez Nečasek, ki je bil poprej več let gimnazijski vodija v Ljubljani, od koder se je meseca marcija l. 1862 preselil v Prago, pa že l. 1863 umrl. Za Nečasekovega vodstva dvignila se je ljubljanska gimnazija glede števila in napredka dijakov do prve v Avstriji. Potem je študiral Schönborn pravo na praškem vseučilišču, kajti bil je odločen za diplomata. Leta 1866 je stopil kot prostovoljec v vojno, bil je poročnik v šestem polku kirasirjev, vdeležil se je bitve pri Nahodu in Kraljevem Gradcu, kjer se je jako hrabro vojeval, pa ni bil nič ranjen. Stotnik in nadporočnik eskadrona (200 mož) sta bila ubita, potem je Schönborn bil na čelu eskadrona, ki ga je vodil iz vojne. Po vojski je nadaljeval juridične študije, katere je l. 1868 z izvrstnim vspehom dovršil. Zdaj mu je bila pot odprta do visokih služeb in do svetne časti, a l. 1869 si je izvolil duhovski poklic, za katerega je že kot vojak čutil v sebi veliko nagnjenje. Naj še opomnimo, da izmej njegovih pradedov in sorodovincev jih je v prošlih vekih mnogo dospelo do škofove časti in nekteri do kardinalskega dostojanstva. Študiral je v Rimu l. 1869 in 1870 pod profesorjem in poznejšim kardinalom Josipom Pecci, bratom svetega Očeta

Leona XIII. V časopisu „Civiltà catholica“ objavlja neki dopisnik sledečo zanimivo črtico, ki jo je baje čul iz ust Leona XIII. Ko je bil papež Leon še kardinal in nadškof v Perugiji, prišel je nekoč k njemu kardinal in nadškof praški Schwarzenberg in mu je rekel: „Eminenca, prosim Vas neke usluge.“ Kardinal Joahim Pecci odgovori: „Voljan sem vam po moči vstreči.“ Schwarzenberg nadaljuje: „Poznam častnika avstrijske armade, ki se želi posvetiti duhovskemu stanu; vverjen sem, da ako se mu posreči ta namera in se mu ta želja izpolni, in zvest ostane svojemu poklicu, koristil bode veliko sveti katoški cerkvi. Prosim Vas, nagovorite P. Josipa Pecci, svojega brata, naj mu bode on učitelj v modroslovskih in bogoslovskih vedah.“ Kardinal Joahim Pecci je pritrdil temu predlogu, ter je naprosil prof. Josipa Pecci, svojega brata, da je prevzel to važno nalogo. Josip Pecci je bil izvrsten modroslovec in bogoslovec, poprej jezuit, pozneje svetni duhovnik, slednjič kardinal ter je dve leti poučeval mladega Schönborna v imenovanih vedah z izvrstnim vspehom.

V Inomostu je Schönborn študiral bogoslovje, ondi so mu bili učenički sloveči profesorji P. Hurter, P. Steutrup, Jungmann, Nilles, Wenig i. dr. od l. 1870—1874. Dne 12. avgusta 1873 ga je posvetil kardinal Schwarzenberg v mašnika; Veliki Šmaren je obhajal svojo novo mašo v Presticu. Leta 1874 in 1875 je bival zopet v Rimu, postal člen academia ecclesiastica in doktor bogoslovja pod profesorjem P. Francelinom S. J. P. Francelin je takrat slovel kot učenjak, zavzemal je najvažnejšo stolico na Gregorijanski univerzi — namreč predaval je dogmatiko, ki je kraljica vseh bogoslovskih ved. P. Francelin, čigar življenje in delovanje je „Zg. Danica“*) letos opisala, je postal pozneje kardinal. Meseca oktobra 1875 je bil nastavljen Schönborn za kapelana v mestu Plan, kjer je bival v grajščini grofa Nostica ter jako blagonosno deloval. Obilno miloščine je delil ubogim in rade volje bolnike obiskoval. Vsak bolnik je hotel od njega previden biti; tako je bil priljubljen. Ondi je ostal do meseca septembra 1879, ko je bil izvoljen vicerektorjem kneznadškofijskemu bogoslovišču. Leta 1882. je postal rektor (vodija) in bil v tej službi do leta 1883 meseca oktobra. Bil je bogoslovcem vzor v izpolnovanju stanovskih dolžnosti. Veliko ljubezen in skrb je imel do bogoslovcev sploh, zlasti do bolnih. Večkrat je obiskoval bolne bogoslovce v javni bolnišnici ter jim pri-

*) Glej „Danica“ št. 5, l. 1894

našal pod plaščem raznih okrepčil. Veliko je storil že kot rektor še več pa kakor škof za izboljšanje službe duhovnika in za boljšo opravilo kapele v bolnici. Še ne 40 let star, je postal dne 28. septembra 1883. škof v Budjevicah. Duhovščina in ljudstvo, vsi so ga sprejeli ob prvi vizitaciji z radostjo. Očetovsko ljubezen je imel do bogoslovcev. Vsak dan sta bila dva pri njem na obedu. Oče je bil gluhonemim otrokom, s katerimi je časi igral ter je je večkrat obiskoval. Leta 1885, 25. julija je bil izvoljen nadškofom v Pragi. Tudi tu je bogoslovce zelo ljubil in vabil k obedu, ter je navduševal za duhovski poklic. Po mnogih škofijskih vizitacijah, po otvoritvi in podpori mnogih verskih društev, po misijonih in duhovnih vajah je hotel dvigniti versko življenje in zavest. Velike zasluge si je stekel za sv. katoliško cerkev na Češkem. Zopet je otvoril „Collegium bohemicum“ v Rimu, kateremu je tudi volil polovico svojega premoženja. Temu ustavu je bil vodija Lorenzelli in podvodija pa Zapletal.

Dne 4. junija 1889 je prejel iz rok presvitlega cesarja Fran Josipa kardinalski baret, ko ga je spomladi istega leta papež Leon XIII. izvolil kardinalom. Imel je tri brate in tri sestre. Deset let je bil kardinal ter je dne 25. junija 1899 v Falkenau-u na birmovanju umrl.

Sledeč sprednikovemu, kardinala Friderika Schwarzenberga izgledu je v političnonarodnih borbah zavzemal stališče, ki se je popolno ujemalo z njegovim poklicom in dostojanstvom. Gorko se je zavzemal za vse svoje duhovnije v njihovih verskih zadevah in potrebah in sicer tako, da nihče ni napadal njegove duhovske veljave. V politiki je naglašal zvestobo do vladarske hiše, celokupnost države in pomirovljenje narodov s pravičnostjo do vseh. Vse drugo mu je bilo postranska reč. Zato mu je pa tudi odločil presvetli cesar v spričevalo mnogozasluženega patriotičnega delovanja — kardinalat. Umeje se samo ob sebi, da je Schönborn, ki je po notranjem klicu slovo dal svetu in njegovemu blišču, v duhu cerkve, svete vere vladal svojo obširno škofijo, ki šteje blizu 1,350.000 duš. Ko so na Češkem obhajali jubilej sv. Volbenka škofa, je izdal pastirski list o sveti veri, njeni važnosti in njenem vplivu, naj tu sledi odlomek tega lista. Tu piše: „Tudi na Češkem se nahajajo sledovi delovanja tega velikega služabnika božjega. Postavimo se v duhu v pravek krščanske dobe. Tu vidimo, kako so se krščanska krepost in svetost razcvetele v mladem božjem vrtu, kako so prvi sadovi svetosti dozoreli. Po-

vsod gledamo novo življenje, novo cvetje, doslej nepoznate sreče v pokrajinah naše domovine. Vidimo, kako je naša domovina po veri postala mogočna in slavna, kako so pobožna pravost, sveta krotitev in cvetoč gmotni stan vzrastle iz vere. Glejte, ljubljani v Gospodu, kaj zamore sv. vera. Vse dobrote, časne in večne, izvirajo iz nje, kakor iz svojega studenca. To Vam bodi opominj, da v teh burnih časih nad vse cenite sveto vero ter jo skušate ohraniti; kajti sveto vero primerja Jezus biseru, ki ga je našel kupec, in je šel in prodal vse, kar je imel in ga je kupil. (Mat. 13, 46.) Vaši pradedi so se ponižno uklonili pod sladek jarem Gospodov, in so z gorečimi željami vsprejeli njegov izveličalni nauk, ter so v krščanski veri, upanju in ljubezni rešili svoje duše. Tudi vi svojih duš ne boste rešili, razun le po veri. Ni je stvari na zemlji, ki bi se ji dala primerjati, ali jo zamogla nadomestiti, niti olika, niti učenost, niti bogastvo, niti oblastvo, ne morejo to storiti. Torej bodite srčni in neustrašeno hodite po stopinjah svojih pradedov, živite po sveti veri, po njej posvečujte in izveličajte svoje duše in bojujte se srčno v nji in zanjo, in krona življenja bode Vam v delež v večnosti, kjer se vera spremeni v gledanje, upanje v večni posest živega Boga, ljubezen nas pa na veke združi z Bogom, stvari s svojim stvarnikom.“ Da bi utrdil vero in ob veri sloneče versko pravno življenje, ukazal je obhajati devetletnico sv. Volbenka in udeležbo škofije na tretji stoletnici blaženega Kanizija. Vpeljal je bratovščino svete družine kakor je tudi pouzročil vsprejetje sopraznika D. Marije Lurdske. On je dosegel, da je bil sv. Hroznata*) med blažene sprejet, čigar officium in sveta maša se je po vsi Češki provinciji vpeljala. Ko je kardinal Schönborn obhajal petindvajsetletnico mašništva, pokazal se je, koliko ljubezni in spoštovanja v vseh krogih uživa. Sveti Oče, ki mu je tudi čestital, je povdarjal v svojem pismu, s koliko gorečnostjo da je opravljal škofijsko službo in s koliko skrbjo je katoliške zadeve pospeševal. Tudi pri drugih prilikah je kardinal Schönborn prejemal od sv. Očeta znake in spričevala zapanja in pripoznanja. Z ozirom na take spričevanja, smelo uporabljamo ob pokojniku besede pesnikove: „Kdor je narboljšim ljudem svojega časa vstregel ter zadostil, ta je živel za vse čase.“

Kardinal Schönborn se je posebno zanimal za katoliške patriotične časnike. Podpiral je je

*) Glej „Danice“ t. 1. številki 3. in 4.

moralno in gmotno. „Vaterlandu“ in drugim listom je bil velikodušen podpornik. Bil je tudi mecenat vedam in umetnosti. Dobrotljiv je bil zelo do ubogih, tako da jih veliko žaluje ob pokojniku kot svojem velikem dobrotniku. Vsegamogočni in usmiljeni Bog ne bode odtegnil svojemu zvestemu služabniku zasluženega plačila.

* * *

Ko smo sedaj premišljevali javno življenje in delovanje pokojnega kardinala Schönborn, oglejmo si še nekoliko njegovo zasebno življenje in občevanje. Tu bomo spoznali v njem globoko vernega katoličana, gorečega duhovnika, pobožnega škofa in plemenitega rodoljuba. — Odlikoval se je vseskozi z veliko ponižnostjo. Njemu je bila velika skrb in življenska naloga kolegij českega kraljestva v Rimu, kateri zavod bi sinove tega kraljestva napajal bistre studenčine pristnih naukov Kristovih, izvirajočih iz skale sv. Petra. Temu zavodu je pok. kardinal volil polovico premoženja. Zakrament sv. Rešnjega Telesa je bil pokojniku v veliko tolažbo in studenec mnogih milosti. V svoji domači kapeli je napravil Jezusu prelep tabernakelj. Večkrat je dejal: „Svojim Izveličarjem sem pod eno streho in sem vesel, da duhovniki in tudi verni zamorejo tu bivati pri Jezusu, kadar jim je treba čakati na zaslišanje.“ Rad je tudi ljudi obhajal, in veliko veselje mu je bilo, ako je veliko vernih pristopilo k sv. obhajilu. Še pri zadnji božji poti romarjev na sv. Goro se mu je zdelo število mož-obhajancev manjše kakor je on pričakoval. Po sv. maši je vprašal o tem vodijo romarske cerkve. To se mu je brzo pojasnilo. Izvedel je, da je radi poznega časa več mašnikov s kardinalom vred vernike obhajalo, in potolažen je bil. Tudi skrivnost včlovečenja Sinu božjega je prav otročeje častil; to češčenje je izviralo iz žive vere njegove; v dokaz temu sledeče. Rad je obiskoval božične slovesnosti in jaslice. In kedarkoli je bil zvečer pri svoji materi, vsedel se je pred večerjo k klavirju, ter je božično pesem, katero so prepevali njegovi sorodniki, z godbo spremljal. S sinovsko ljubeznijo pa je bil pokojni kardinal udan blaženi Devici Mariji. Molitev v Marijino počesčenje se mu je posebno omilila. Tudi pri duhovnih vajah mašnikov je naglašal rožnivenko pobožnost. Posebno pa je častil preblaženo Devico Marijo „Mater vedne pomoči“. Na mašnem plašču, ki ga mu je mati naredila za novo mašo, je bila lepa podoba Device Marije „Ma-

tere vedne pomoči“ vdelana. Novo mašo je bral na oltarju Matere Božje, isto je tudi storil pri prvi maši, ko je škof postal. Prvo mašo, ki jo je bral kot kardinal v Rimu, je sicer opravil v cerkvi svojega titula; pa prvo prosto sv. mašo potem je bral pri oltarju M. B. vedne pomoči. Bil je pokojnik — v pravem pomenu besede Marijin božje potnik, romar na sveto Goro. Prihajal je na to goro ne le o slovesnih priložnostih, ampak večkrat tudi zasebno. Prišel je kar natihoma, brat sv. mašo pred podobo Matere Božje ter sebe in vso škofijo izročit njenemu varstvu.

Sledeča zgodba pojasnuje, kako je pokojni kardinal skrbel za izveličanje duš in kako visoko je dušo človeško cenil. Nekdo je omenil kardinalu svoje pomisleke v nekem misionu; češ vdeležba utegne le mala biti. Kardinal je odgovoril: Kako je mogoč neuspeh? Ako bi se le ena duša izveličala, ne bi bil to velik vspeh? In tako je z vnemo in veseljem obhajal škofijske vizitacije. Trudaljubiv je bil pri birmah in vizitacijah. V Weinbergen-u je prišla nekoč v cerkev neka deklica, ko je birma že minula. Duhovniki so pozvali botro, naj pride drugi dan. Kardinal, ki se je vrnil k oltarju, je zapazil ta dogodek, je poklical birmanko ter je še enkrat opravil običajne molitve in jo birmal. Oče deklice je to opisal v katoliških listih, ter je dostavil: „Ni mi moč opisati hvaležnosti moje hčerke; v moji družini se bode spominj tega zares prevzvišenega višjega pastirja vsikdar ohranil.“ Lahko si mislimo, da so se pripetili pri vizitacijah tudi šaljivi ali smešni slučaji. V neki šoli naj bi neki sedemletni deček imel nagovor v pozdrav kardinalu; ker je pa sedel sredi klopi, je pač le s težavo in počasi mogel pred kardinala dospeti. Nadpastir se je smejal, ter rekel dečku: Skoči čez klop! In deček je urno skočil čez klop ter stopil pred cerkvenega kneza. Kardinal bil je otrokom velik prijatelj po izgledu Jezusovem. Na njegovih grajščinah so dobivali učenci, ki so daljno pot prehodili, krepko juho; in ferijalnim kolonijam je podaril stanovanje in za čast božjo je daroval velike svote. Tako je za unanjo ponovljenje cerkve sv. Janeza Nep. potrošil 30.000 gld. Duhovniki pripovedujejo, da so dobili od kardinala večje svote za toplice ali za rigorozne takse. O dobrotljivosti pokojnega kardinala pripoveduje eden njegovih sošolcev iz jezuitskega konvikta v Inomostu sledečo zgodbo: „Isti tovariš je moral potovati v Feldkirch, da bode v mašnika posvečen. Bilo je to meseca svečana in prav mrzlo, del pota je bilo treba (1872) še po

pošti prepotovati. Tu mu je prinesel grof Schönborn svoj kirasirski plašč, da bi se tovariš na potu ne prehladil. Dr. Amberg, ki ga je videl pri njegovem prihodu v konjiškem plašču, je mislil, da je beli habit, in je pripoznal, da je ta plašč primernejši od črne zimske suknje klerikov; za to je ta novoposvečenec kirasirski plašč tudi v Feldkirchu nosil.“

Kardinal Schönborn je že kot častnik rad molil. Blizo Beravna je bil v neki kmetijski hiši nastanjen. Kmetica je pripovedala, kako se je čudila in bila ginjena, ko je zapazila, da je vselej zvečer, preden je šel k počitku, celo uro na tleh kleče molil. Torej je tudi mili Bog zvestega služabnika svojega obvaroval rane in smrti v bitkah. Bil je vrl krščanski vojak podoben princu Windischgräzu, ki je bil tudi častnik pri dragonih, ter je ondi med častniki — vpeljal Marijino družbo. V vsakem stanu se more človek izveličati, v vsakem stanu, tudi v vojaškem se nahajajo čvrsti možje, ki hrepenijo po svetosti ter Jezusove nauke izpolnujejo. O pokojnem kardinalu le še omenjamo, da ga je kot častnika vprašala uekoč neka gospa, kaj misli o dvoboju. „Nič drugače ne sodim kakor sv. cerkev. Jaz prav odločno obsojam dvoboj.“ In pri tem je bil hraber mož, pripravljen in voljan za cesarja in državo žrtvovati svoje življenje in svojo kri.

In kakor je bil vrl častnik, tako je tudi n. vseh stopinjah duhovske službe, do katerih se je vspel, dotične dolžnosti svoje pomoči, natančno izpolnoval. Dal je lep izgled in opominj, da se ne moremo drugače izveličati, kakor z zvestim izpolnovanjem stanovskih dolžnosti, oziroma božjih zapovedi.

* * *

Sledimo zdaj kardinalu Schönbornu na večer njegovega življenja. Bil je zdrav do 18. junija t. l., a imel je velike britkosti in težave vsled Schönerer-Wolfovega navora za razširjenje krive vere zlasti na severozapadu česke dežele.*) Narhujše, kar more človeško družbo zadeti na zemlji, so pač ljudski punti in verske zmešnjave in beganje. Dne 18. junija so postavili na Českem spomenik padlim v sedemletni vojni, dne 18. junija 1757 v slavni

*) Ondi so odposlanci Schönererjevi hodili po hišah, po kavarnah, prodajalnah, po javnih trgih ter na vso moč nagovarjali ljudi, da bi se vpisali v krivo vero. Kupovali so jim pijačo, dajali denarja, obetali dobre službe. Ljudje so bili vsi zbegani. Pa le malo se jih je dalo premotiti in še ti so bili slabi kristijani in očitni grešniki. Zato je neki dekan od tod priporočal sebe in svoje dekanije verne kristijane v molitev sobratom, ki žive v mirnih krajih. Mili Bog naj bi čas poskušnje prikrajšal. Molimo za naše brate in sestre po veri, da oni ostanejo stanovitni v veri.

bitki pri Kolinu. Ta spomenik je blagoslovil pokojni kardinal. Takrat se je prehladil in dobil hripo. A kardinal ni na to porajtal; podal se je brzo na kanonično vizitacijo in birmovanje v dekanijo Falkenau. Ondi je birmoval 20. in 21. junija v dnevu po 1300 birmaneev. Zopet se je prehladil, večkrat je med tem birmovanjem omedlel, tako da je na zadnje le še sede v cerkvi mogel birmovati. V pomoč je bil posvečeni škof Kalous iz Prage poklican. Sam kardinal pa je hudo zbolel za pljučnico, v katero se je hripa prevrgla ter se je vlegel v bolniško posteljo v grof Nostičevi grajščini v Falkenau-u. To je bilo dne 22. junija. Začetka ga je zdravil grof Nosticev zdravnik, pozneje pa dr. Baumgarten, ki je bil poklican iz Wörishofena. Zdravil ga je z mrzlimi kopeli in z mrzlimi polivi (na ta način se pač pljučnica ne da z lahko ozdraviti; pač pa se da, če ni že prepozno, homeopatičnim*) ali alopatičnim potom. Dne 24. na večer se je bolezni kardinalu zelo shujšala. Ob 11. uri je zahteval kardinal pri polni zavesti sv. zakramente. Navadno se je kardinal vsak teden izpovedal; ko pa je videl tako resne obraze zdravnikov, zahteval je, naj ga denejo tudi v sveto olje. Celo noč so čuli pri svojem nadpastirju korar dr. Fried, ki je kardinala spremljal na vizitaciji po nemških dekanijah, potem P. Kolb S. J. in velikoletni mu tajnik Anton Wunsch. P. Kolb ga je izpovedal. Kardinal je prosil dr. Frieda, naj ga obhaja in svetim oljem mazili. Po izpovedi prinesli so sv. Rešnje Telo Jezusovo. Kardinal se je dvignil počastiti svojega Boga in Izveličarja ter se pokrepčat z njegovim Telesom na tej zadnji poti. Ko je prejel sveto Rešnje Telo Gospodovo in se je duhovnikom zahvalil, dovolil je, da so zdravniki pripravili zdravila za nevarni položaj bolezni. Zdravniki so se posvetovali ter dali kardinalu kafe, da bi se mogel odkašljati. Pa to zdravilo ni nič pomagalo, ker je srce preveč opešalo. Na smrtni postelji se je ozrl nazaj na svoje višjepastirsko delovanje, ter je rekel te-le pomenljive besede? „Koliko radost mi je bila občevati z dobrim ljudstvom in mu oznanovati božjo besedo. Posebno to me je veselilo, ko so ljudje tako številno prihajali k mojim pridigam ter me tako pazljivo poslušali. To je vse kaj drugega, kakor sedeti pri pisalni mizi za kupom raznovrstnih aktov in listin.“ Zdravniki so svetovali, da se

*) Homeopatičnim potom, če se kar na vsake pol ure pozviva po n. pr. šest zrnec »akonita« in »brijonije« zvrstoma.

kardinalu podeli potem sv. poslednje olje. Kardinal je veleval, da naj se molijo vse molitve za umirajoče in sicer glasno in počasi, da on v krasnih mislih cerkvenih molitev dobi moč v svoji bolezni.*) Duhovniki stoječ blizo kardinala so molili torej te molitve, ktere je kardinal ponavljal. Korar Fried je mej tem kardinala s svetim oljem mazilil. Škof Kalous obveščen o hudi bolezni kardinalovi je došel koj po noči. Ginljivo je bilo snidenje obeh škofov. Kardinal, svest si resnega trenutka in položaja, se dvigne ter se vsede na postelji in dvigajoč roko k blagoslovu pravi: „Impertior benedictionem semper fideli capitulo; universo dilecto clero et omni populo. — Blagoslavljam vedno zvesti mi kapitelj, vse ljubljene duhovnike in ves narod. — Benedicat vos Pater et Filius et Spiritus Sanctus. — Blagoslovi Vas Bog Oče, Sin in sveti Duh.“ Ko je podelil svoj višjepastirski blagoslov, vlegel se je zopet ter molitev nadaljeval. Škof Kalous je še molil besede: „Subvenite sancti Dei, occurrite angeli Domini: Suscipientes animam ejus: Offerentes eam in conspectu Altissimi. V. Suscipiat te Christus, qui vocavit te, et in sinum Abrahae angeli deducant te: Suscipientes animam ejus: Offerentes eam in conspectu Altissimi. — Hitite svetniki božji, pridite naproti vi angelji Gospodovi, sprejmite njegovo dušo ter jo nesite pred obličje Gospodovo. Kristus naj te vsprejme . . .“ Pri teh besedah je ustavil zdravnik dr. Votava pomožnega škofa rekoč: „Jam suscepit; ga je že vsprejel. Ob teh besedah je namreč blagi nadpastir izdihnil svojo dušo. Nehalo je biti plemenito srce, ki je čoliko ljubilo cerkev Božjo in tako goreče zanjo skrbelo. Truplo pokojnega kardinala je bilo v vestibuli grada na mrtvaški oder položeno, očetje kapucini so molili ob njem in brez števila ljudi ga je hodilo kropit. Dne 28. je bil odtod slovesen sprevod, ki ga je vodil škof Kolous na kolodvor. Od tod so mrliča prepeljali v Prago. Tam pa se je dne 30. junija vršil slovesen sprevod, ki ga je vodil olomuški kneznadškof dr. Kohn, k zadnjemu počitku. Odločili so mu prostor v cerkvi tik njegovega prednika kardinala Schwarzenberga. Pogreba se je udeležilo silno veliko ljudi iz vseh slojev, gospode kakor prostakov. Cesarja je zastopal nadvojvoda Fran Ferdinand, prišla sta pa še dva druga nadvojvoda. Cesar sam je izrazil svoje sožalje bratu kardinalovemu radi smrti mnogozaslužnega domorodnega cerkvenega dostojanstvenika. Istotako je poročil cesar kondo-

lenco stari materi kardinalovi. Zapustil je namreč kardinal Schönborn tri žive brate in tri sestre ter mater, ki žalujejo ob krsti svojega ljubljenca. Uboga mati, ki si sinu naredila mašni plašč za novo mašo, ki si ga videla povzdignjenega do kardinala ter se z njim veselila; ti si izgubila svojega ljubljenca, sama pa si, tako stara, še ostala. Sedaj žaluješ ob njegovem ranem grobu; umrl ti je sin v 55. letu svoje dobe, akopram smo upali, da bode živel še kakih 30—35 let. Upala si ti, da ti on zatisne oči; a Bog je drugače sklenil, videla si ga zibniti v zgodnji grob. Pa vedi, da s teboj žaljuje sv. oče papež, presvitli cesar, žaljuje češki narod, žaljujejo katoličani ter tudi škofje avstrijski, vedi, da imaš priprošnjika pri Bogu!. Pokojnega kardinala ni zadela nobena kroglja v krvavih bitkah; kal smrti pa je dobil pri vojnem spomeniku pri Kolinu, pal pa je častno in junaško na polju dušnega pastirstva izvrševaje neutrudljivo višjepastirsko službo. Vse je storil, kar je Bog govoril in naročil. Gospod mu je veleval: „Pojdi v moj pokoj, ker sem te videl pravičnega med vsemi narodi.“ Upajmo, da je kardinal prejel plačilo za svoje delo in sicer po besedah častitljivega Bede ki pravi: „Božja neizrekljiva in neizmerna dobrotljivost je tudi to določila, da se naša dela kmalo končajo, da bo pa plačilo za zasluge trajalo na veke.“ Zgodilo se je kardinalu kakor rajnemu škofu iz Rotenburga na Nemškem, ki je tudi na vizitaciji majnika l. 1898 zbolel in umrl. Kardinal se je pridružil na onem svetu apostelnom in škofom. Njegovo dostojanstvo bo zablestelo še sodni dan poleg Kristusovega in apostolov, katerim je Jezus napovedal, da bodo tudi oni ob prerobenju (pri vesoljnem vatajenju), kadar bo Sin človekov sedel na sedežu svojega veličastva, sedeli na 12 sedežih in sodili (njegovi sodbi pritrjevali) dvanajstere rodove Izraelove — to je ves človeški rod. Pokojni kardinal je zapustil vojakom, duhovnikom in neduhovnikom najlepši izgled svetega življenja in zvestega izpolnivanja stanovskih dolžnosti.*) Njegov spomin bode blagoslovljen!

(Po „Vaterlandu“ in „Fremdenblattu“.)

Župnik Alojzij Kummer.

Ki te je v nebesih venčal.

Kdo je na svetu, ki ne bi hotel biti srečen? Da, da, srečen hoče biti vsakdo, revež in bogatin,

*) Kako v srce segajoče so pač te molitvice, ve vsak, ki jih pozna. Berite jih verniki, če dobite v roko v zakristijah n. pr. časih cerkveni obrednik, napisom »rituale«. Solze vam bodo stopile ob njih v oko. Uredn.

*) Misliti smemo da je on daroval svoje življenje za svoje ovce ter da je Bog vsprejel to žrtev, kajti protiversko gibanje je skoraj popolnoma prenehalo.

mladenič in stavec, vsi ljudje žele, hrepene po sreči. Tega ne more utajiti nihče. To nepremagljivo teženje po blaženstvu je nam vsadil v srce naš Stvarnik. Če imamo vsi ljudje, dobri in hudobni to teženje po sreči od Boga, zato se mora človek tudi truditi in skrbeti, da res doseže pravo in popolno srečo, katero bode vžival vekomaj in brez strahu, da bi je kedaj izgubil. Če pogledamo nekoliko po svetu, prepričamo se, da bogastvo, čast, slava, zdravje, lepota in drugo posvetno uživanje ne dela ljudij srečnih in zadovoljnih.

Potemtakem ne najdemo na tem svetu popolne sreče in zadovoljnosti, zato pa smo v polni vesti obvezani, da hrepemo po spoznanju božjem, da vedno bolj in bolj kopravimo in želimo združiti se z Bogom, v katerem bomo enkrat utešili svoje srce. Le Bog je večno neomejeno blaženstvo, neskončna, vsepopolna sreča in naš zadnji namen. A vrediti moramo svoje življenje tako, da bode Bogu všečno in ljubo. Da to storimo, bodi nam Marija v izgled. Mati božja naj nas uči, kje naj iščemo prave sreče in kako, da dosežemo tudi mi enkrat kakor ona zlato krono v nebesih, obdano z dragocenimi biseri. Zato premišljajmo, kako je Devico v nebesih venčala presveta Trojica.

* * *

Presveta Trojica je venčala Mater božjo. Seveda bližnjih okoliščin tega venčanja ne vemo, tudi ne vemo, kako veličasten in dragocen je njen venec, a to pa iz gotovostjo trdimo, da je Marija kronana za kraljico nebes in zemlje tako, da je brezmejno vzvišena nad vse stvari (razun Jezusa kot človeka). Nikakor ne smemo misliti, kakor da imajo Marija in drugi svetniki in svetnice božje res zlate krone na glavi, ne, mi tako govorimo, da si laglje predočujemo božjo slavo in blaženstvo. Čim večjo srečo nebeško uživa kak svetnik ali svetnica, tedaj pravimo, da ima tem lepšo krono v nebesih. Če rečemo tedaj, da je Marija kronana za kraljico nebes in zemlje, hočemo s tem izraziti, da je Marija v nebesih tako mogočna po svojem božjem materinstvu, da vse doseže pri Bogu po svoji priprošnji. Tudi je kot Mati božjega Sina povišana nad vse svetnike in svetnice v nebesih, da, nad vse angelje. Po vsej pravici jo torej imenujemo kraljico angeljev, saj je njena krotkost, njena čistost bila večja nego angeljev. Zove se kraljica potrijarhov, saj jih je nadkriljevala v pokorščini, pravimo ji kraljica prerokov, ker jih je prekašala v ponižnosti in zatajevanju. Cerkev slavi Marijo kot kraljico apostolov radi njene izredne, nedosegljive gorečnosti za čast božjo in razširjevanje katoliške vere. Mati božja je tudi trpela velikanske muke, to je dobro znano iz sv. pisma, zato jo častimo kot kraljico mučenicov. Kot kraljica spoznavalcev je pripoznala Jezusa vedno, celo pod križem kot svojega in božjega Sina. Kdo bi mogel dovolj proslaviti devištvo Matere božje? Da, v tem ne doseže nobena devica svoje nebeške kraljice. Pred vsem jo je Bog še v tem odlikoval, da je brez madeža izvirnega greha spočeta. Potemtakem jo po vsej pravici častimo in proslavljamo kot kraljico angeljev in svetnikov.

Vidimo torej, da so prečisto Devico v tem življenju dičile vse vrline, katere si le moremo misliti na najbolj popolnem človeku. Marija ni iskala na

tem svetu slave, časti in bogastva, ampak delala je le to, kar je bilo Bogu všeč. Zato jo je Bog ovenčal v nebesih s krono, katero je s svojimi izrednimi, velikanskimi krepostmi zaslužila tu na zemlji.

* * *

Posnemajmo Marijo. Živimo kakor ona, tudi mi lepo, čisto, krepostno.

Seveda, težavno je zatajevati se, premagovati hude, nadležne izkušnje, prenašati natolcevanje in zaničevanje. Toda mislimo si vedno: če premagam to težavo, če storim božjo voljo, čaka me v nebesih venec okičen z jednim biserom več, gledal bom za to jeden korak bližje Boga, vžival bom toliko popolnejšo, čistejšo, večno, neizkaljivo srečo. Če pa ne storim božje volje, trpel bom že na tem svetu škodo, a na drugem svetu bodem na vekomaj pogubljen in gorel v groznem, večnem ognju v peklju.

Častimo Marijo, ker je kraljica nebes in zemlje, zlasti molimo radi in pogosto sv. rožni venec in kadar molimo: „Ki te je v nebesih venčal“, — vzkliknimo v svojem duhu: „Da, Marija, tudi jaz hočem priti k tebi v nebesa, tudi jaz si hočem zaslužiti tu na zemlji nebeško slavo, nebeški venec, naj stane, kar hoče. Le tega te prosim, o moja Mati! podpiraj me v hudih bojih posvetnega življenja s svojo priprošnjo pri Jezusu.“ —K—

Družba sv. Mohorja.

Rojakom svojim naznanjamo veselo novico, da je število udov družbe sv. Mohorja tudi letos napredovalo! Naša družba šteje namreč 78.103 ude, t. j. 972 več, kakor lani, in 6563 več, kakor predlanskem. Vidimo torej, da število Mohorjanov stalno raste — naj tako ostane i v bodoče!

Udje se razdele po škofijah tako-le:

1. Goriška	8.904	t. j.	več	72
2. Krška	6.227	"	"	424
3. Lavantinska	24.806	"	"	364
4. Ljubljanska	30.742	"	manj	149
5. Tržaško-koperska	3.988	"	več	103
6. Sekovska	525	"	manj	65
7. Somboteljska	316	"	več	3
8. Zagrebška	568	"	"	4
9. Senjska	214	"	"	8
10. Poreška	111	"	"	7
11. Videmska	197	"	"	33
12. Djakovaška	47	"	"	
13. Bosenska	227	"	"	57
14. Razni kraji	318	"	"	
15. Amerikanci	790	"	"	72
16. Afrika in Azija	123	"	manj	7

Izkaz kaže, da je družba najbolj napredovala v krški škofiji (424), v lavantinski (364) in tržaško-koperski (103). Nazadovala je najbolj v ljubljanski (149); a je ob vsem tem še vselej izmed vseh prva. V drugih je ostalo število nekako na isti visočini kakor lani.

Da smo tudi letos dosegli toliko uspeha, zato gre zahvala najprej Bogu, ki je zopet tako očitno blagoslovil naše delo, dalje požrtvovalnim poverjenikom, ki delujejo z rodoljubnim trudom za družbo, in vsem, ki so ji kakorkoli pripomogli k lepemu napredku. Iskrena hvala vsem!

Udom se bode torej letos razdelilo vkup 468618 knjig.

Rokopisov je družbenemu odboru v minulem letu došlo 55. V seji dne 5. jul. t. l. je odbor sprejel sledeče:

1. Fr. Malograjski: „Za srečo.“ Obširna povest.
2. Anton Medved: „Krivica in dobrota.“ Igra v treh dejanjih.
3. Dr. Jan. Ev. Krek: „Božji blagoslov.“ Povest.
4. Fr. Finžgar: „Dovolj pokore.“ Povest.
5. J. Kostanjevec: „Za denar.“ Povest.
6. Fr. Ks. Meško: „Norec“ Slika iz vasi.
7. P. Bohinjec: „Pri moji kokoši.“ Sličica iz naroda.

8. J. M. Dovič: „Izkoriščevalci.“ Dogodbica.
9. Podravski: „Dobro se je izvil.“ Dogodbica.
10. Dr. A. Pavlica: „Sv. Gora pri Gorici.“ Opis.
11. Jurij Trunk: „Žganje — naš sovražnik.“
12. Neimenovan: „Novi civ. pravdni red.“
13. A. Obreza: „Kako plačujemo davke.“
15. Frančišek Podbor: „Krmiljenje z fosforokislim apnom.“

15 Isti: „Gospodarske drobtinice.“

Dalje sta se sprejela obširna rokopisa:

- 16 Dr. Andrej Karlin: „Priprava na smrt ali premišljevanje večnih resnic.“ Spisal sv. Alfonz Marija Ligvorski.

17. Dr. Anton Medved: „Anton Martin Slomšek, knezškof lavantinski.“ Spominska knjiga ob stoletnici njegovega rojstva.

Za prihodnje leto (1900) pripravlja odbor Mohorjanom že sedaj lep knjižni dar. Izdali bomo II. zvezek „Slovenske Pesmarice“, ki se je že od mnogo strani zahteval, potem lepo okrašeno knjigo „Anton Martin Slomšek“, Ligvorijevo „Pripravo na smrt“ i. dr. Odbor se nadeja, da bode tako družbi obranil stare ude ter privabil še prav mnogo novih! To dal Bog!

Razgled po domovini.

Iz Štange. Dne 27. julija je k nam kot romar prišel mil. g. knezškof sv. Antona počastit. Maševal je ob 9. uri. Med sv. mašo so domači pevci in pevke jako lepo peli. Po sveti maši je zbrano ljudstvo nagovoril v daljšem govoru. Potem je šel v obhodu k Avsecu blagoslovit novo kapelo in kip sv. Antona. Tudi tam je ljudi lepo nagovoril, da so bili do solz ganjeni. Pevci so zapeli pesem na čast sv. Antonu. Milostljivi pa si je ogledal cerkev, nov kip sv. Antona, vodovod in dr. Bil je vesel — zadovoljen. Bog ga živi. M. S.

Vnebovzetije Marije Device. Bliža se nam najvišji zapovedani Marijin god, njeno vnebovzetije. V „Danici“ smo namenom pripravljali na ta god z raznimi sestavki, spisanimi Mariji v proslavo. — Če bo le moč, spominjali se bomo pogostokrat tudi drugih cerkvenih praznikov tem načinom. — Slovenci! Vi prav posebno ljubite Marijo.

Vse cerkveno leto je prepleteno z njenimi spominji i z njenimi prazniki — zapovedanimi in nezapovedanimi. Ta prihodnji največi njen god pa naj Vam bo naša prevzvišena Mati še posebno pred očmi. Prikupujte se jej k t. mu godu svetim življenjem, prejemanjem sv. zakramentov in drugimi dobrimi deli. Verjemite nam: Marija Vam bo dobra plačevalka.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec avgust 1899.

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen

Zaupanje v zmago papeštva.

b) Posebni nameni:

- 11.) **Sv. Tiburolj.** Čuječnost proti kugi socialnodemokratskih spisov. Nameščenje važnih župnij z vrednimi duhovniki. Zgubljen denar.
- 12.) **Sv. Klara.** Klarisinke. Nujno priporočene zadeve mnogih redovnih predstojnikov. Na živcih bolni. Nevarno bolne učiteljice.
- 13.) **Sv. Ivan Berhmanski.** Obvarovanje mladine v verski zvestobi in npravni čistosti. Dovoljenje marijanskih kongregacij v srednjih šolah. Zapeljani mladeniči. Nevarne operacije.
- 14.) **Sv. Evzebij.** Obvarovanje celih družin pred odpadom od svete vere. Bolni duhovniki in učitelji. Sodnijske in dedinske zadeve. Prosilci služeb.
- 15.) **Marijino vnebovzetje.** Cesar avstrijski. Poraz hinavskega prostozidarstva. Uboge duše v vicah. Osebe v hudih stiskah.
- 16.) **Sv. Rok.** Odvrnitev dušnih nevarnostij v tovarnah in vojašnicah. Varstvo pred nalezljivimi boleznimi. Bolnišnice.
- 17.) **Sv. Liberat in tovariši, mučeniki.** Duhovne vaje za dijake. Poštene družinski očetje v velikih denarnih in življenjskih zadregah. Kmetijske zadeve.

N.

Molitev,

(ktero naj bi molili udje molitvenega apostoljstva.)

Gospod Jezus Kristus! V edinosti s tistim Božjim namenom, s katerim si Ti, sam Bog, Gospoda povečičal nekdanj na zemlji s Svojim presv. Srce, in Ga še sedaj neprenehoma v najsv. Zakramentu po vsem svetu do konca časov povečičuješ, in da posnemam presv. Srce preblazene, vselej brezmadežne Device Marije, Ti darujem danes in vsak hip današnjega dneva vse svoje namene in misli, vsa svoja čutila in želje, vsa svoja dela in besede. (100 dnij odpustka enkrat na dan. Leon XIII. 1885.)

Zlasti Ti jih darujem za duhovne vaje, kakor tudi za vse v tem mesecu in zlasti današnji dan udom molitvenega apostoljstva priporočene zadeve.

O sladko Srce mojega Jezusa, stori, da Te vedno bolj ljubim! Amen. (Vsakikrat 300 dnij odpustka; enkrat v mesecu, če se moli vsak dan, popolni odpustek. Pij IX. 26 listop. 1876.)

Sladko srce Marijino, bodi moje rešenje! (300 dnij odpustka vsakikrat. Pij IX. 1852.)

O sveti Jožef, predpodoba in varuh častilcev presv. Srca Jezusovega, prosi za nas! (100 dnij odpustka enkrat na dan. Leon XIII. 1892.)

Sveti nadangelj Mihael, sv. Bonifacij, bl. Petef Kanizij, prosite za nas!

N.

*) Ker smo dobili o tem še drug dopis iz Štange — odložiti smo ga morali, kot pozneje došlega. Priporočamo se pa gosp. dopisateljcu A. M. za drugo pot.